

Brouci (Coleoptera) Žihle a okolí. 6.část. Buprestidae

Václav Týr

Žihle 119, 331 65 Žihle; e-mail: vaclavtyr@seznam.cz

TÝR V. 2013: Brouci (Coleoptera) Žihle a okolí. 6.část. Buprestidae (Beetles (Coleoptera) in the surroundings of Žihle. Part 6. Buprestidae). – Západočeské entomologické listy, 4: 48–56. Online: <http://www.zpcse.cz/entolisty/entolisty.html>, 4-7-2013.

Abstract. Results of the faunistic research of Coleoptera in the surroundings of Žihle (northern part of the Plzeň region) are presented. The sixth part contains data on the family Buprestidae. Altogether 45 species of family Buprestidae have been recorded from the study area. The most interesting species from the faunistic point of view are: *Chalcophora mariana* (Linnaeus, 1758), *Capnodis tenebrionis* (Linnaeus, 1761), *Dicerca furcata* (Thunberg, 1787), *D. moesta* (Fabricius, 1792), *Lamprodila rutilans rutilans* (Fabricius, 1777), *Anthaxia candens* (Panzer, 1792), *A. fulgurans* (Schrank, 1789), *A. salicis salicis* (Fabricius, 1777), *A. semicuprea* Küster, 1851, *A. suzannae* Théry, 1942, *A. nigrojubata incognita* Bílý, 1974, *Buprestis haemorrhoidalis haemorrhoidalis* Herbst, 1780, *B. novemaculata novemaculata* Linnaeus, 1767, *B. rustica rustica* Linnaeus, 1758, *B. octoguttata octoguttata* Linnaeus, 1758, *Chrysobothris igniventris* Reitter, 1895, *Agrius cuprescens cuprescens* (Ménétriér, 1832), *A. cyanescens cyanescens* (Ratzeburg, 1837), *A. auricollis auricollis* Kiesenwetter, 1857, *A. betuleti* (Ratzeburg, 1837), *A. pratensis pratensis* (Ratzeburg, 1837), *A. subauratus subauratus* (Gebler, 1833), *A. hyperici* (Creutzer, 1799), *A. suvorovi* Obenberger, 1935, *Aphanisticus elongatus elongatus* A. Villa & G. B. Villa, 1835, *A. pusillus* (A. G. Olivier, 1790), *Cylindromorphus bifrons* Rey, 1889, *Coraebus elatus elatus* (Fabricius, 1787), *C. undatus* (Fabricius, 1787), *Trachys fragariae* Brisout de Barneville, 1874 and *T. scrobiculatus* Kiesenwetter, 1857.

Key words: Faunistics, Coleoptera, Buprestidae, Czech Republic, Plzeň region

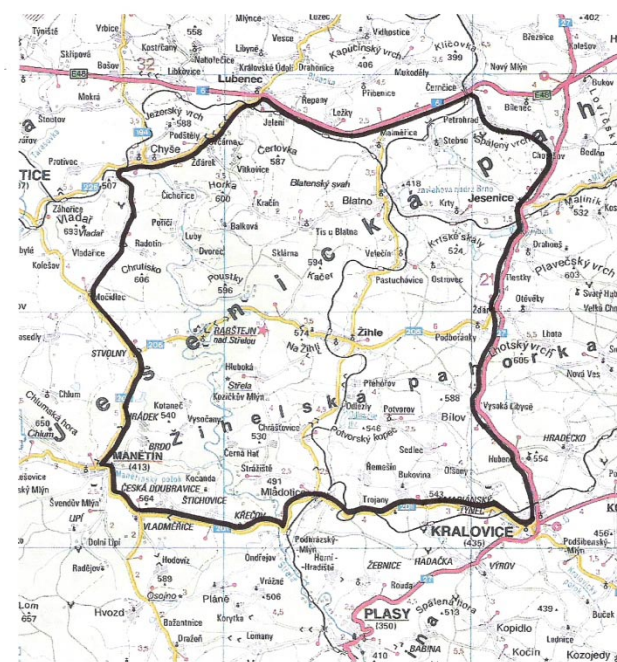
ÚVOD

V tomto příspěvku předkládám výsledky faunistického průzkumu brouků z čeledi Buprestidae širšího okolí obce Žihle, která se nachází v nejsevernější části Plzeňského kraje. Zmiňovaný příspěvek je šestým v sérii o broucích (Coleoptera) Žihle a okolí, cílem které je postupná publikace nálezových údajů jednotlivých čeledí brouků. Jedná se o údaje získané vlastní sběratelskou činností v letech 1984–2013, determinací nebo revizí soukromých nebo muzejních sbírek a citace údajů z literatury vztahující se k dané oblasti.

CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

Sledovanou oblast tvoří okruh ve vzdálenosti přibližně 10 km od obce Žihle, který částečně zasahuje i do sousedních krajů: Středočeského, Ústeckého a Karlovarského. Pro potřeby faunistického průzkumu jsou hranice zmiňovaného území vymezeny silničním propojením následujících měst a obcí: Mladotice, Trojany, Kralovice, Vysoká Libyně, Žďár, Jesenice, Chotěšov, Petrohrad, Černčice, Ležky, Lubenec, Chyše, Bohuslav, Močidlec, Stvolny, Manětín, Vladměřice a Křečov (Obr. 1). Nejvýše polo-

ženým místem je Kanešův kopec u obce Tis u Blatna (633 m n. m.) a nejnižší položeným místem je obec Černčice (335 m n. m.) v severní části sledovaného území a údolí řeky Střely u Mladotic (357 m n. m.) v části jižní. Zhruba dvě třetiny sledovaného území jsou zalesněny. Převládají porosty smrku a borovice, vyjma okolí Petrohradu a Jesenice, kde se nacházejí plochy s převahou listnatých dřevin. Nezalesněné plochy jsou převážně zemědělsky využívány. Jedním z významných krajinotvorných prvků je údolí řeky Střely, která svým meandrovitým tokem protéká sledovanou oblastí od severu k jihu. Pestrá morfologie hluboce zaříznutého údolí spolu s geologickým podkladem (proterozoické břidlice) přispěly k vytvoření celé škály přírodních stanovišť, jako jsou xerothermní skalnaté stráně, vlhké říční a potoční nivy, chladná inverzní údolí bočních přítoků se zbytky suťových lesů, různé skalní útvary, suťová pole a vysychavé reliktní bory na prudkých stráních. Do sledovaného území zasahují dva přírodní parky: údolí řeky Střely a její širší okolí je součástí Přírodního parku Horní Střela, komplexy převážně listnatých lesů v severovýchodní části sledovaného území s porosty dubu a buku na žulovém podkladu patří do Přírodního par-

Obr. 1. Mapa sledovaného území.
Fig. 1. Map of the region under study.

ku Jesenicko. Zkoumané území patří do mírně teplé klimatické oblasti podle QUITT (1971), převážná část do kategorie MT4, jen severovýchod území (okolí Petrohradu a Jesenice) do kategorie MT10.

MATERIÁL A METODIKA

Názvosloví, pojetí taxonů a pořadí druhů uvádím podle katalogu LÖBL & SMETANA (2006), pojetí druhu *Agrilus graminis* Kiesenwetter, 1857 přebírám z práce JENDEK (2007). Mluvnický rod u rodů *Phaenops* a *Trachys* byl upraven rozhodnutím Komise ICZN (1996, 2009). Číslo v závorce za názvem lokality představuje kód faunistického mapového pole (PRUNER & MIKA 1996). Pokud se lokalita nachází na styku více mapových polí, jsou tato pole uvedena ve zkráceném zápisu např. (58-5946). Kategorie ohrožení druhů jsou převzaty z práce ŠKORPÍK (2005). Biologické poznámky u jednotlivých druhů jsou uvedeny (pokud není uvedeno jinak) podle BÍLÝ (2002) a ŠKORPÍK et al. (2011). Pokud není uvedeno jinak, na determinaci se kromě autora podíleli specialisté: S. Bílý (Národní muzeum, Praha), M. Kafka (Neratovice), L. Kašpar (Česká Lípa), V. Kubán (Národní muzeum, Praha), J. Marek (Sýkořice), M. Petrželka (Česká Lípa), J. Ryšavý (Písek). V případě soukromých sbírek je sběratel (pokud není uvedeno jinak) shodný s vlastníkem sbírky (např. VT = Václav Týr lgt. et coll.). Seznam sbírek a jejich zkratky: FH – Ferdinand Holly, Kyselka; GA – Gustav Antl, Plzeň; JK – Josef Krošlák, Plzeň; JM – Josef Mašek, Žlutice; JP – Jiří Plecháč, Pecka; JS – Jan Sobota, Hradec Králové; MR – Jan Morozinski, Stochov; MS – Mi-

loslav Šanda, Žatec; OM – Oldřich Martínek, Plzeň; SD – Stanislav Doležal, Plzeň-Božkov; SU – Stanislav Urban, Příbram; VB – Václav Benedikt, Plzeň; VC – Vlastimil Cihlár, Plzeň; VD – Václav Dongres, Plzeň; VT – Václav Týr, Žihle; ZMP – Západočeské muzeum v Plzni. Názvy lokalit jsou v rámci jednotlivých druhů řazeny abecedně. Použité zkratky: lgt. – sbíral, coll. – sbírka, observ. – pozoroval, det. – determinoval (určil), PR – Přírodní rezervace, J – jižně, S – severně, Z – západně. V plném znění uvádím pouze údaje dosud nepublikované. Údaje, které již byly publikovány, jsou citovány ve zkrácené formě: lokalita (kód faunistického mapového pole), rok nálezu (citace literárního zdroje), např. PR Střela (5945), 1994 (BENEDIKT et al. 1994). U velmi hojných druhů, např. *Anthaxia helvetica helvetica* Stierlin, 1868 jsou opakovaná data nálezů ze stejné lokality uvedena také ve zkrácené formě (např. IV.–VI.1984–2013). Při sběru materiálu byly uplatněny obvyklé metody: individuální sběr, smýkání a sklepkávání imag.

PŘEHLED ZJIŠTĚNÝCH DRUHŮ

Chalcophora mariana (Linnaeus, 1758)

Nový Dvůr (5945), 1952 (BOZDĚCHOVÁ 1971, KLETEČKA 1980). Manětín (6045), 1941, 1942, 1948 (BOZDĚCHOVÁ 1971, KLETEČKA 1980); VII.1940, 1 ex., Linhart lgt., coll. SD; 13.VII.1941, 1 ex., 5.VI.1942, 2 ex., 25.VI.1950, 2 ex., vše J. Suchý lgt., coll. SD. PR Střela (5945), 1994 (BENEDIKT et al. 1994). Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru (OBENBERGER 1919); 1980 (ŠKORPÍK et al. 2011); 29.VI.1952, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD; 10.VI.1996, 1 ex., VT. Žihle (5946), 24.VI.1983, 1 ex., 19.VI.1986, 1 ex., 1.VII.2004, 1 ex., 11.V.2012, observ. 1 ex., VT. Poznámka: Téměř ohrožený druh, vývojem vázaný na starší borové porosty.

Capnodis tenebrionis (Linnaeus, 1761)

Žihle (5946), 12.VI.1965, 1 ex., V. Týr starší lgt., coll. VT. Poznámka: Pro území České republiky vymizelý druh, vývoj kterého probíhá v kořenech různých ovocných dřevin.

Dicerca furcata (Thunberg, 1787) (Obr. 2)

Ležky, vrch Kapucín (5846), (Obr. 3), 17.V.1997, 7 ex., 17.III. 2002, oboje ex larvae, JK (JK det.); 29.VI.2003, 2 ex., ex larvae, VD; 2005, 1 ex., 2012, 2 ex., oboje ex larvae, VC (VC det.); 30.III.2013, 2 ex., v odlomeném kmenu břízy, VT. Lubenec, vrch Na jelení (5846), 2008, 2 ex., ex larvae, VC (VC det.); 2009, 1 ex., ex larvae, GA (GA det.); 2009, 1 ex., ex larvae, OM (OM det.). Poznámka: Ohrožený druh, který se vyvíjí v usychajících kmenech bříz.

Obr. 2. *Dicerca furcata* z lokality Ležky – vrch Kapucín.
Foto: V. Cihlář.

Fig. 2. *Dicerca furcata* from the locality Ležky – Kapucín hill. Photo: V. Cihlář.

***Dicerca moesta* (Fabricius, 1792)**

Rabštejn nad Střelou (5945), 18.VII.1935, 1 ex.,
A. Sobota lgt., coll. JS (JS det.).

Poznámka: Ohrožený druh, jehož vývoj probíhá
v odumírajících částech borovic.

***Lamprodila rutilans rutilans* (Fabricius, 1777)**

Manětín (6045), 26.VII.1987, 2 ex., JM. Petrohrad

(5846), 20.V.1982, 11 ex., 20.II.1984, 1 ex., oboje
J. Suchý lgt., vše ex larvae, SD; 1983, 5 ex., 1985,
2 ex., 1986, 4 ex., vše ex larvae, SD. PR Střela
(5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984).
Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru
(BROŽÍK sen. nedatováno, OBENBERGER 1919, NĚMEC
1984, ŠKORPÍK et al. 2011); 1947, 1950 (BOZDĚCHOVÁ
1971); bez uvedení data sběru, 1 ex., J. Brožík lgt.,
coll. SD; 29.VI.1952, 3 ex., J. Suchý lgt., coll. SD;
20.V.1980, 2 ex., SD; 29.VI.1997, 1 ex., 18.VII.2001,
1 ex., 19.VI.2008, observ. více ex., 1 ex. in coll., VT.
Rabštejn nad Střelou, 2 km S, Nučická lípa (5945),
5.V.2012, desítky výletových otvorů, VT. Žihle
(5946), 12.VII.2002, 1 ex., 18.VI.2010, observ. více
ex., 1 ex. in coll., VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh, který se vyvíjí
v osluněných částech kmenů a větví lip.

***Anthaxia candens* (Panzer, 1792)**

Blatno env., 0,5 km Z, starý třešňový sad (5946),
30.III.2013, 1 ex. a observ. více výletových otvo-
rů, VT. Hluboká env., vrch Poustevna (5945-46),
8.I.2012, 4 ex., ve dřevu usychající třešně (Obr. 4),

Obr. 3. Lokalita Ležky – vrch Kapucín, biotop *Dicerca furcata*. Foto: V. Cihlář.

Fig. 3. Locality Ležky – Kapucín hill, habitat of *Dicerca furcata*. Photo: V. Cihlář.

Obr. 4. *Anthaxia candens* z lokality Hluboká – vrch Poustevna. Foto: V. Týr.

Fig. 4. *Anthaxia candens* from the locality Hluboká – Poustevna hill. Photo: V. Týr.

VT. Kalec env., 1 km J, zanikající třešňový a višňový sad (5945-46), 28.IV.2012, desítky výletových otvorů, observ. dvě larvy pod kůrou třešně, VT; 7.I.2013, 3 ex., FH. Malměřice env., 1 km J, starý třešňový sad (5846), 30.III.2013, 1 ex. a observ. více výletových otvorů, VT. Petrohrad (5846), 11.III.1984, 6 ex., ex larvae, SD; 21.IV.2007, 3 ex., VD. Tis u Blatna (5946), 9.I.1988, 1 ex., ex larvae, SD.

Poznámka: Zranitelný druh, který se vyvíjí v osluněných částech odumírajících třešní a višní.

Anthaxia fulgurans (Schränk, 1789)

Petrohrad (5846), 1.VI.2002, 1 ex., VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh, vývojem vázaný na dřiny a některé ovocné dřeviny (především jablůň) (V. Kubáň, pers. comm.).

Anthaxia nitidula (Linnaeus, 1758)

Jesenice (58-5946), 28.V.1950, 2 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984); 1994 (BENEDIKT et al. 1994). Rabštejn nad Střelou (5945), V.–VII.1994–2013, více ex., VT; 8.V.2010, 2 ex., SU. Žihle (5946), 2.VII.2007, 1 ex., VT.

Poznámka: Hojný na vhodných biotopech, vývojem vázaný na různé listnaté dřeviny (např. třešeň, švestka, hrušeň, jeřáb).

Anthaxia salicis salicis (Fabricius, 1777)

Rabštejn nad Střelou (5945), 28.V.1997, VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh, vývojově vázaný na duby v původních porostech (V. Kubáň, pers. comm.).

Anthaxia semicuprea Küster, 1851

Petrohrad (5846), 1984, 1 ex., 1985, 2 ex., 1990, 1 ex., vše ex larvae z javoru, SD; 13.VI.2013, 11 ex., oklep spodních větví javoru (J. Krošlák, pers. comm.), JK (JK det.).

Poznámka: Ohrožený druh, vývojově vázaný na javor babyku a jilmu.

Anthaxia suzannae Théry, 1942

Petrohrad (5846), 25.V.2011, 1 ex., VT; 13.VI.2013, 10 ex., oklep ovocných stromů (J. Krošlák, pers. comm.), JK (JK det.). Rabštejn nad Střelou (5945), 22.V.2012, 1 ex., VT.

Poznámka: Ohrožený druh, vývojově vázaný na různé ovocné stromy (především hrušeň a jablůň), dále na hloh a jeřáb oskeruši (V. Kubáň, pers. comm.).

Anthaxia godeti Gory & Laporte, 1839

Jesenice (58-5946), 28.V.1950, 1 ex., 11.VI.1950, 2 ex., 15.VIII.1950, 1 ex., vše J. Suchý lgt., coll. SD. Manětín (6046), 1949 (BOZDĚCHOVÁ 1971, KLETEČKA 1980); 25.VI.1950, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984). Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru (BROŽÍK sen. nedatováno); 12.V.1998, 1 ex., VT.

Poznámka: Běžný, ale lokálně se vyskytující se druh, vývojem vázaný na jehličnaté dřeviny, především na borovici v původních porostech.

Anthaxia helvetica helvetica Stierlin, 1868

Blatno, areál pily (58-5946), IV.–VI.1996–2013, více ex., VT. Ostrovec (5946), 4.VII.1986, 1 ex., VT. Petrohrad (5846), 22.V.1982, 1 ex., SD; 25.V.2011, observ. více ex., 1 ex. in coll., VT. Podbořánky env., Chvojkovský mlýn (5946), 9.IV.2011, observ. více ex., 2 ex. in coll., VT. PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984); 1994 (BENEDIKT et al. 1994); V.–VII.1984–2013, více ex., VT. Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru (OBENBERGER 1920); V.–VI.1984–2013, více ex., VT; 29.V.1993, 6 ex., VD; 8.V.2010, 2 ex., SU. Rabštejn nad Střelou, Kozí hřbety (5945), 5.V.2012, observ. desítky ex., 1 ex. in coll., VT. Rabštejn nad Střelou, 2 km S, Nučická lípa env. (5945), 5.V.2012, observ. desítky ex., 1 ex. in coll., VT. Žihle (5946), IV.–VI.1984–2013, více ex., VT.

Poznámka: Velmi hojný druh, vývojem vázaný hlavně na smrk a borovici.

Anthaxia morio (Fabricius, 1792) (= *A. similis* (Saunders, 1871))

Jesenice (58-5946), 28.V.1950, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. Kalec, rybník Flusárna env. (5946), 28.IV.2012, 1 ex., VT. Manětín (6046), 1944 (BOZDĚCHOVÁ 1971). PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984); 1994 (BENEDIKT et al. 1994); V.–VII.1984–2013, více ex., VT. Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru (OBENBERGER 1920); 29.V.1993, 5 ex., VD; 16.V.1994, 12.V.1998, 10.V.2002, 2.VI.2011, 6.VI.2011, vše po 1 ex., VT. Rabštejn nad Střelou, Kozí hřbety (5945), 5.V.2012, 5 ex., 17.V.2013, 1 ex., VT. Rabštejn nad Střelou,

2 km S, Nučická lípa env. (5945), 5.V.2012, 2 ex., 19.V.2013, 1 ex., VT. Žihle (5946), 12.V.1993, 29.VI.1993, 21.VII.1994, 1.V.2000, 1.VIII.2008, vše po 1 ex., VT.

Poznámka: Hojný druh, vývojem vázaný na různé jehličnaté dřeviny.

***Anthaxia nigrojubata incognita* Bílý, 1974**

PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984); 1994 (BENEDIKT et al. 1994); 21.V.2004, 1 ex., VT. Rabštejn nad Střelou (5945), 11.VI.1992, 6 ex., V. Benedikt lgt., 1 ex. in coll. JP, 5 ex. in coll. VB; 24.V.2003, 1 ex., V. Dongres lgt., coll. JP; 29.V.1993, 9 ex., V. Dongres lgt., 1 ex. in coll. JP, 8 ex. in coll. VD; 31.V.1992, 1 ex., Z. Doležal lgt., coll. SD; 8.VI.1994, 1 ex., 12.V.1998, 2 ex., 10.V.2002, 1 ex., 1.VI.2008, 1 ex., 23.VI.2012, 1 ex., VT.

Poznámka: Kriticky ohrožený druh, s vývojem v tenších větvích jedle.

***Anthaxia quadripunctata quadripunctata* (Linnaeus, 1758)**

Blatno, areál pily (58-5946), 22.V.2000, 1 ex., 16.VI.2000, 1 ex., VT. Manětín (6045), 1949 (BOZDĚCHOVÁ 1971); bez uvedení data sběru (NĚMEC 1984). Nový Dvůr, 1 km J, (5945), 18.VI.2000, 1 ex., 21.VI.2012, 1 ex., VT. PR Střela (5945), 1994 (BENEDIKT et al. 1994); V.–VIII.1984–2013, více ex., VT. Rabštejn nad Střelou (5945), V.–VIII.1984–2013, více ex., VT. Sklárna, Petrův rybník env. (5945), 16.VI.2012, 1 ex., VT. Žihle (5946), V.–VIII.1984–2013, více ex., VT.

Poznámka: Jeden z nejhojnějších druhů, vývojem vázaný na jehličnaté dřeviny (hlavně na smrk a borovici).

***Buprestis haemorrhoidalis haemorrhoidalis* Herbst, 1780**

Nový Dvůr (5945), bez uvedení data sběru (BROŽÍK sen. nedatováno, BOZDĚCHOVÁ 1971, KLETEČKA 1980). PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984). Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru (OBENBERGER 1919, BOZDĚCHOVÁ 1971, NĚMEC 1984); 18.VII.1999, 1 ex., 26.VIII.2012, 1 ex., VT. Žihle (5946), 15.VII.2009, 1 ex., utopený v bazénu, VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh s vývojem v odumírajících částech jedlí, borovic a smrků.

***Buprestis novemaculata novemaculata* Linnaeus, 1767**

Manětín (6045), bez uvedení data sběru (BROŽÍK sen. nedatováno, NĚMEC 1984); 1935 (BOZDĚCHOVÁ 1971, KLETEČKA 1980); 13.VII.1941, 2 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. Nový Dvůr (5945), bez uvedení data sběru

(BROŽÍK sen. nedatováno, BOZDĚCHOVÁ 1971, KLETEČKA 1980). PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984). Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru (OBENBERGER 1919, KLETEČKA 1980). Rabštejn nad Střelou, Kozí hřbety (5945), 10.VII.1990, 1 ex., v lapači na kůrovce, VT.

Poznámka: Kriticky ohrožený druh s vývojem v odumírajících částech borovic.

***Buprestis rustica rustica* Linnaeus, 1758**

Manětín (6045), bez uvedení data sběru (BROŽÍK sen. nedatováno); 13.VII.1941, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. Nový Dvůr (5945), bez uvedení data sběru (BROŽÍK sen. nedatováno). PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984). Rabštejn nad Střelou (5945), 29.VI.1952, 3 ex., J. Suchý lgt., coll. SD; 1953 (NĚMEC 1999). Žihle (5946), 3.VII.1987, 1 ex., 11.IX.1987, 1 ex., 27.VI.1992, 2 ex., 19.VI.1993, 5 ex., 20.VI.1998, 1 ex., 11.VII.1999, 2 ex., 2.VIII.2007, 1 ex., 12.VII.2011, 1 ex., 20.VI.2012, 1 ex., VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh s vývojem v odumírajících částech smrků a borovic.

***Buprestis octoguttata octoguttata* Linnaeus, 1758**

Manětín, údolí řeky Střely (59-6045), 6.IX.1943, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. Mladotice (6046), 1977 (KLETEČKA 1980). Nový Dvůr (5945), bez uvedení data sběru (BROŽÍK sen. nedatováno). PR Střela (5945), 6.VII.1998, 1 ex., VT. Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru (OBENBERGER 1919); 1943 (SUCHÝ 1989); 1952 (NĚMEC 1999); 1980 (ŠKORPÍK et al. 2011).

Poznámka: Zranitelný druh s vývojem v mrtvém dřevu borovic.

***Chrysobothris affinis affinis* (Fabricius, 1794)**

Hluboká env., vrch Poustevna (5945-46), 28.III.2013, 1 ex., ex larvae z větví usychající třešně, VT.

Poznámka: Druh vývojově vázaný na široké spektrum listnatých dřevin.

***Chrysobothris igniventris* Reitter, 1895**

Rabštejn nad Střelou (5945), 1980 (ŠKORPÍK et al. 2011). Velečín env. (5946), 10.VIII.1988, 1 ex. v lapači na kůrovce, 19.VI.2010, 2 ex., na borových kládách, VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh, vývojově vázaný na jehličnaté stromy, především na borovici.

***Phaenops cyanea* (Fabricius, 1775)**

Blatno, areál pily (58-5946), 16.VIII.1997, 1 ex., VT. Jesenice (58-5946), 25.V.1947, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. Manětín (6045), 1939, 1946 (BOZDĚCHOVÁ 1971); 1935, 1941, 1946 (KLETEČKA 1980); bez uve-

dení data sběru (NĚMEC 1984); 13.VII.1941, 2 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984); 1994 (BENEDIKT et al. 1994). Rabštejn nad Střelou (5945), 1953 (BOZDĚCHOVÁ 1971); 1.VI.2008, 2 ex., 2.VI.2011, 1 ex., VT. Velečín env. (5946), 19.VI.2010, observ. více ex., 1 ex. in coll., VT. Žihle (5946), VI.–VIII.1986–2013, více ex., VT.

Poznámka: Běžný druh s výskytem ve starších porostech borovic.

Agrilus cuprescens cuprescens (Ménétriés, 1832) (= *A. aurichalceus* L. Redtenbacher, 1849)

Rabštejn nad Střelou (5945), 29.VI.1952, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD; 1954 (KLETEČKA 1980); 14.VI.1992, 1 ex., Z. Doležal lgt., coll. ZMP; 29.V.1993, 1 ex., VD; 1994 (BENEDIKT et al. 1994). Žihle (5946), 23.VII.1987, 1 ex., 2.VII.2011, 1 ex., VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh, který se vyvíjí v listnatých keřích (maliník, ostružiník, růže).

Agrilus viridis viridis (Linnaeus, 1758)

Nový Dvůr (5945), bez uvedení data sběru (BOZDĚCHOVÁ 1971). PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984); 1994 (BENEDIKT et al. 1994). Rabštejn nad Střelou (5945), 11.VI.1992, 1 ex., VB. Žihle (5946), 11.VIII.2000, 1 ex., 2.VII.2011, 1 ex., VT.

Poznámka: Jeden z nejběžnějších druhů, vyvíjející se v širokém spektru listnatých dřevin.

Agrilus biguttatus (Fabricius, 1777)

Jesenice (58-5946), 25.V.1947, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. PR Střela (5945), 1994 (BENEDIKT et al. 1994). Rabštejn nad Střelou (5945), 30.VIII.1997, 1 ex., VT. Velečín env. (5946), 19.VIII.1988, 1 ex., VT. Žihle (5946), 30.VII.1993, 1 ex., VT.

Poznámka: Druh vývojově vázaný na duby.

Agrilus cyanescens cyanescens (Ratzeburg, 1837)

PR Střela (5945), 1994 (BENEDIKT et al. 1994). Žihle (5946), 2.VII.2011, 1 ex., VT.

Poznámka: V přírodě téměř ohrožený druh s vývojem v různých druzích zimolezu. V městských zástavbách, parcích a v zahradách však často jako škůdce (V. Kubáň, pers. comm.).

Agrilus angustulus angustulus (Illiger, 1803)

Jesenice (58-5946), 28.V.1950, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. Žihle (5946), 2.VII.1999, 1 ex., VT.

Poznámka: Běžný druh, vyskytující se na dubech.

Agrilus graminis Kiesenwetter, 1857

Petrohrad (5846), 1.VI.2002, 1 ex., VT.

Poznámka: Druh teplomilných doubrav.

Agrilus laticornis (Illiger, 1803)

Jesenice (58-5946), 28.V.1950, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. Žihle (5946), 30.V.1993, 1 ex., VT.

Poznámka: Běžný druh, vývojem vázaný na listnaté dřeviny (hlavně na duby).

Agrilus sulcicollis Lacordaire, 1835

Petrohrad (5846), 1983, 2 ex., ex larvae, SD; 20.V.1993, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD; 1.VI.2002, 2 ex., VT. Velečín (5946), 10.VIII.1988, 2 ex., VT. Žihle (5946), 19.V.1993, 1 ex., 25.V.2008, 2 ex., VT.

Poznámka: Běžný druh, vývojem vázaný na duby a buk.

Agrilus auricollis auricollis Kiesenwetter, 1857

Nový Dvůr env., 1 km J (5945), 21.VI.2012, 1 ex., oklep spodních větví jilmu, VT.

Poznámka: Ohrožený druh, vývojově vázaný na jilmy.

Agrilus betuleti (Ratzeburg, 1837)

PR Střela (5945), 1994 (BENEDIKT et al. 1994). Rabštejn nad Střelou (5945), 14.VI.1992, 1 ex., Z. Doležal lgt., coll. ZMP.

Poznámka: Zranitelný druh s vývojem vázaným na břízu.

Agrilus pratensis pratensis (Ratzeburg, 1837)

Petrohrad (5846), 19.IX.1994, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD. Žihle (5946), 21.V.1993, 1 ex., VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh, který se vyvíjí v topolech.

Agrilus subauratus subauratus (Gebler, 1833)

PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984).

Poznámka: Zranitelný druh, vývojově vázaný na vrby a topol osiku.

Agrilus hyperici (Creutzer, 1799)

PR Střela (5945), bez uvedení data sběru (ŽÁN et al. 1984). Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru (BROŽÍK sen. nedatováno); 1950 (KLETEČKA 1980); 29.VI.1952, 1 ex., J. Suchý lgt., coll. SD.

Poznámka: Téměř ohrožený druh s vývojem v různých druzích třezalek.

Agrilus suvorovi Obenberger, 1935

Rabštejn nad Střelou (5945), 19.VI.1995, 1 ex., VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh s vývojem vázaným na topoly.

Obr. 5. Lokalita Rabštejn nad Střelou, Koží hřbety – biotop *Aphanisticus elongatus elongatus* a *Coraebus undatus*. Foto: V. Týr.

Fig. 5. Locality Rabštejn nad Střelou, Koží hřbety – habitat of *Aphanisticus elongatus elongatus* and *Coraebus undatus*. Photo: V. Týr.

Aphanisticus elongatus elongatus A. Villa & G. B. Villa, 1835

Rabštejn nad Střelou, Koží hřbety (5945), skalní lesostep (Obr. 5), 17.V.2013, 11 ex., 19.V.2013, observ. více ex., 5 ex. in coll., 5.VI.2013, observ. více ex., 3 ex. in coll., VT.

Poznámka: Ohrožený druh nalézáný na lesostepích typu řídkých vysychavých dubin, na našem území je udávána jako živná rostlina ostřice *Carex muricata* (ŠKORPÍK et al. 2011).

Aphanisticus pusillus (A. G. Olivier, 1790)

Tis u Blatna env., Raštická louka (5946), (Obr. 6), 11.VII.2000, 1 ex., smyk mokřadu, VT.

Poznámka: Ohrožený druh, který se vyvíjí v listech bik, ostřic a sitin. Pro dokreslení obrazu rozšíření ve sledované oblasti uvádím i nález z blízkého okolí: Vladařice, vrch Vladař (5945), 27.VI.1981, 1 ex., JM.

Cylindromorphus bifrons Rey, 1889

Podbořanky env. (5946), 9.VI.2010, 1 ex., VT.

Poznámka: Ohrožený druh, vývoj kterého je prokázán v ostřici *Carex praecox* (ŠKORPÍK et al. 2011). Údaje o vývoji v pýru jsou mylné (V. Kubáň, pers. comm.). Mimo uvedeného nálezu je ze stejné lokality znám ještě jeden sběr *Cylindromorphus* sp.: 1.VI.2000, 1 ex., MR, tento nález nebyl dosud revidován, ale lze předpokládat, vzhledem ke znalostem rozšíření jednotlivých druhů rodu *Cylindromorphus* v České republice, že se jedná o druh *C. bifrons*.

Coraebus elatus elatus (Fabricius, 1787)

Manětín (6045), 23.VII.1938, 1 ex., 13.VI.1943, 1 ex., 25.VI.1950, 1 ex., vše J. Suchý lgt., coll. SD. Petrohrad (5846), 21.VI.2002, 1 ex., 19.VI.2008, 3 ex., 20.VII.2011, 1 ex., VT.

Poznámka: Téměř ohrožený druh, který se vyvíjí v kořincích mochen a krvavců.

Coraebus undatus (Fabricius, 1787)

Rabštejn nad Střelou (5945), bez uvedení data sběru (OBENBERGER 1920). Rabštejn nad Střelou, Koží hřbety (5945), skalní lesostep (Obr. 5), 16.VI.2003,

Obr. 6. Lokalita Tis u Blatna – Raštická louka. Foto: V. Týr.

Fig. 6. Locality Tis u Blatna – Raštická meadow. Photo: V. Týr.

1 ex., VD.

Poznámka: Ohrožený druh, vývojem vázaný na duby.

Trachys fragariae Brisout de Barneville, 1874

Rabštejn nad Střelou (5945), 8.V.2001, 7 ex., 5.V.2012, 1 ex., 12.VI.2012, 1 ex., vše na listech jahodníku, VT.

Poznámka: Zranitelný druh, který se vyvíjí v listech jahodníku a mochen.

Trachys minutus minutus (Linnaeus, 1758)

Ostrovec (5946), 16.VI.1984, 1 ex., VT. Podbořánky env., PR Rybníčky u Podbořánek (5946), 9.VI.2010, 2 ex., VT. PR Střela (5945), 1994 (BENEDIKT et al. 1994); V.–VIII.1984–2013, více ex., VT. Stvolny (5945), 1988 (NĚMEC et al. 1989). Tis u Blatna (5946), IV.2002, 1 ex., P. Pejchal lgt., coll. MS. Velečín env., Velečinský rybník (5946), 29.V.2011, observ. více ex., 1 ex. in coll. VT. Žihle (5946), IV.–VIII.1984–2013, více ex., VT.

Poznámka: Běžný druh, vývojem vázaný převážně na vrby (hlavně vrba jíva).

Trachys scrobiculatus Kiesenwetter, 1857

Žihle (5946), 1958 (HEYROVSKÝ 1961).

Poznámka: Ohrožený druh. HEYROVSKÝ (1961) uvádí jako *T. pumilus* (Illiger, 1803). Dle bionomických poznámek uvedených v textu (výskyt na popenci), lze soudit, že se jedná o druh *T. scrobiculatus* (V. Kubáň, pers. comm.).

SOUHRN

Ve sledované oblasti byl prokázán výskyt 45 druhů čeledi Buprestidae. Pět z uvedených druhů je však známo jen z historických nálezů, recentní výskyt (po roce 1980) u nich nebyl potvrzen. 31 druhů zjištěných ve sledované oblasti je uvedeno v seznamu ohrožených druhů České republiky: jeden v kategorii vymizelý – *Capnodis tenebrionis*, dva v kategorii kriticky ohrožený – *Anthaxia nigrojubata incognita*, *Buprestis novemaculata novemaculata*, deset v kategorii ohrožený – *Agrilus auricollis auricollis*, *Anthaxia semicuprea*, *A. suzannae*, *Aphanisticus elongatus elongatus*, *A. pusillus*, *Coraebus undatus*, *Cylindromorphus bifrons*, *Dicerca furcata*, *D. moesta*, *Trachys scrobiculatus*, pět v kategorii zranitelný – *Agrilus be-*

tuleti, *A. subauratus subauratus*, *Anthaxia candens*, *Buprestis octoguttata octoguttata*, *Trachys fragariae* a 13 v kategorii téměř ohrožený – *Agrilus cuprescens cuprescens*, *A. cyanescens cyanescens*, *A. hyperici*, *A. pratensis pratensis*, *A. suvorovi*, *Anthaxia fulgurans*, *A. salicis salicis*, *Buprestis haemorrhoidalis haemorrhoidalis*, *B. rustica rustica*, *Chalcophora mariana*, *Chrysobothris igniventris*, *Coraebus elatus elatus*, *Lamprodila rutilans rutilans*.

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval Vítězslavu Kubáňovi (Národní muzeum, Praha) za cenné rady a poznámky při dokončování článku, Martinu Škorpíkovi (Národní park Podyjí) za doplňující informace, Vlastimilu Cihlářovi (Plzeň) za poskytnutí fotografií a Jiřímu Skuhrovcovi (Praha) za kontrolu anglického textu.

LITERATURA

- BENEDIKT S., BENEDIKT V., DOLEŽAL Z., KROŠLÁK J. & CIHLÁŘ V. 1994: Entomologický inventarizační průzkum PR Střela (Coleoptera, Lepidoptera, Heteroptera) – Mscr., 6 pp. [Depon. in Muzeum Chodská, Domažlice].
- BÍLÝ S. 2002: Summary of the bionomy of the Buprestid beetles of Central Europe (Coleoptera: Buprestidae). – Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae, Supplementum 10: 1–104.
- BOZDĚCHOVÁ J. 1971: Krasci (Col., Buprestidae) ve sbírkách zoologického oddělení Západočeského muzea. – Zprávy Muzeí Západočeského Kraje. Příroda, 12: 13–20.
- BROŽÍK J. sen. nedatováno: Seznam brouků chycených v Plzeňském kraji s bližším udáním lokality, doby, a kde bylo možno i biologie. – Mscr., 47 pp. [Depon. in S. Benedikt, Plzeň].
- HEYROVSKÝ L. 1961: K bionomii a rozšíření československých krasců (Col., Buprestidae). (Zur Bionomie und Verbreitung der Buprestidae der Tschechoslowakischen Republik). – Acta Musei Silesiae, Series A, 10: 127–130.
- ICZN 1996: Opinion 1826. *Melanophila* Eschscholtz, 1829 and *Phaenops* Dejean, 1833 (Insecta, Coleoptera): conserved by the designation of *Buprestis acuminata* De Geer, 1774 as the type species of *Melanophila*. – Bulletin of Zoological Nomenclature, 53: 60–61.
- ICZN 2009: Opinion 2222 (Case 3335). *Trachys* Fabricius, 1801 (Insecta, Coleoptera): masculine gender of the genus fixed. – Bulletin of Zoological Nomenclature, 66: 100–102.
- JENDEK E. 2007: Taxonomic and nomenclatural clarifications on the genus *Agrilus* (Coleoptera: Buprestidae: Agrilini). – Entomological Problems, 37: 87–95.
- KLETEČKA Z. 1980: Rozšíření čeledi Buprestidae na Plzeňsku. – Zprávy Muzeí Západočeského Kraje. Příroda, 23: 31–36.
- LÖBL I. & SMETANA S. (eds) 2006: Catalogue of Palearctic Coleoptera. Vol. 3. Scarabaeoidea – Scirtoidea – Dascilloidea – Buprestoidea – Byrrhoidea. – Apollo Books, Stenstrup, 690 pp.
- NĚMEC F. 1984: Několik poznámek ke hmyzí zvířeně okrese Plzeň-sever. – Sborník Muzea Plzeň-sever (Kralovice), 1984: 35–38.
- NĚMEC F. 1999: Soupis sbírek Západočeského muzea v Plzni: coll. F. Maidl (Coleoptera) – Mscr., 173 pp. [Depon. in Západočeské muzeum, Plzeň].
- NĚMEC F., SOFRON J., TĚTÁL I. & SUCHÝ J. 1989: Dílčí výsledky inventarizačního průzkumu mokřadů u obce Stvolny (okres Plzeň-sever). – Zprávy Muzeí Západočeského Kraje. Příroda, 32: 43–60.
- OBERBERGER J. 1919: O původu a výskytu krasců v oblasti Republiky Československé – I. – Časopis České Společnosti Entomologické, 16: 27–40.
- OBERBERGER J. 1920: O původu a výskytu krasců v oblasti Republiky Československé – II. – Časopis České Společnosti Entomologické, 17: 23–36.
- PRUNER M. & MÍKA P. 1996: Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny. (List of settlements in the Czech Republic with associated map fields codes for faunistic map system). – Klapalekiana, 32 (Suppl.): 1–115.
- QUIT E. 1971: Klimatické oblasti Československa. – Academia. Studia Geografica 16, GÚ ČSAV, 73 pp.
- SUCHÝ J. 1989: Příspěvek k bionomii druhu *Buprestis octoguttata octoguttata* (L.) (Coleoptera, Buprestidae). – Zprávy Muzeí Západočeského Kraje. Příroda, 32: 61–64.
- ŠKORPÍK M. 2005: Buprestidae (krascovití), pp. 464–468. – In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. (List of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates). – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.
- ŠKORPÍK M., KŘIVAN V. & KRAUS Z. 2011: Faunistika krascovitých (Coleoptera: Buprestidae) Znojemska, poznámky k jejich rozšíření, biologii a ochraně. – Thayensia, 8: 109–291.
- ŽÁN M., ČEČIL F., ČERVENÁ A., HAUZNEROVÁ I., JANSKÝ B., KOČANDRLOVÁ E., KRAFT J., NESVADBOVÁ J., PARIS S., PŘIBYL J., SOKOLOVÁ L. & VOTÝPKA V. 1984: Státní přírodní rezervace Střela. Inventarizační průzkum provedený v letech 1978–1984. – Mscr., 204 pp. + přílohy 1–15. [Depon. in Západočeské muzeum v Plzni].